

K.K.T.C

Yakın Doğu Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Mezuniyet Çalışması :

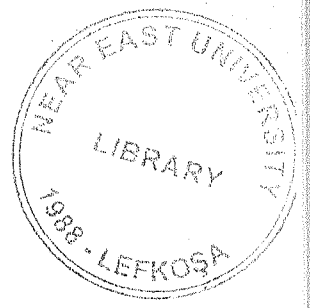
1958-1974 Yılları Arasında
Kıbrıs'ta Yaşanan Canlı Hatıralar

Pınar SAVUN

Danışman

Doç.Dr. Bülent YORULMAZ

2001
Lefkoşa

İÇİNDEKİLER

• Önsöz	1
• Giriş	2
• 1958 yılında yaşanan canlı hatıralar	
Havva Kofalı	4
Erdoğan, Sengun	6
Hasan Avcı	8
Mehmet.Asları	10
Erdoğan Arpalıklı	12
• 1963 yılında yaşanan canlı hatıralar	
Şerife Avcı	15
Mustafa Avcı	17
İsmet Esendağlı	19
Salih Yaşar	21
• 1974 yılında yaşanan canlı hatıralar	
Erdoğan Arpalıklı	25
Mukadd es sertoğl u	27
Hüseyin Kahraman	30
Mehmet Erdoğan	32
Saime Kurtarıcıeller	36
~eman Esendağlı	39
Ozdemir Yılmazır	40
Fatma Savun	42
İbrahim İnce	46
• İNDEKS	4~

ÖNSÖZ

Sanki dün gibiydi, okula girişim. Ne çabuk geçti,dört yıl. İyi kötü anılarla dolu,okul yıllarım bitti. Yeni yeni insanlar tanıdım. Birçok arkadaşlarım oldu. Her biri ayrı ayrı yerlerden. Kıbrıs'tan Türkiye' den. Kaç yıl sonra karşılaşırız kim bilir. On yıl, onbeş yıl, yirmi yıl. En önemlisi birbirimizi tanıyabilecekmiyiz, hatırlayabilecekmiyiz birlikte geçirdiğimiz günleri, yaşadığımız anıları.Anlatabilecekmiyiz onları, heyecanlı, heyecanlı.

Ne cefalar çekti büyüklerim. Unutamadılar o günleri. Anlatıkça anlattılar. İyi kötü anılar. Hayatlarını anlattılar. Büyük bir zevkle,heyecanla anlattılar." Yine gel kızım,daha çok hikayelerim var." Dediler. İnşallah kısmet olur.

Yardımlarından,misafırperverliklerinden dolayı onlara çok çok teşekkür eder daha nice nice yıllar,mutlu anılar dilerim.

Pınar Savun
Gönyeli,Haziran 2001

GİRİŞ

Kıbrıs'ta 1955 - 1974 Yılları arasında,zor şartlar altında Yaşam mücadelesi veren,İngiliz idaresinden,Rum baskısından bizi kurtarıp bugünlere getiren Atalarımızın yaşadığı olaylar,anlattıkları anılar adeta birer tarih belgesidir.

Kıbrıs'ın değişik yerlerinde geçen bu olaylar o günlerin gerçek hikayeleridir. İngiliz sömürge idaresinden nasibini almış,kısa süreli ortak Kıbrıs Cumhuriyeti'ne alışmadan karanlık yılların girdabında sıkışan,korku dolu günlerin bir karabasan gibi üzerine çöktüğü o günleri konu alan anıları okuyacaksınız. Bu anılar onları yaşayan kişilerin başlarından geçen gerçek olaylardır. Onların ağzından anlatıldığı şekilde.hiçbir değişikliğe uğramadan kaleme alınmış ve derlenmiştir. Büyük bir zevk ve heyecanla okuyacağınızı umut ederim.

1958 YILINDA YAŞANAN CANLI
HATIRALAR

Havva Kofah'nın Anısı

1958'lerde İngiliz idaresindeydi. Rumlar ayaklanıp köyleri basıp Türkleri öldürmeye başladılar. Bir gün yine Rumlar Şillurayı basmaya gittiler. Bu defa İngilizler Rumları tutup silahlarını ellerinden alarak Rumları Gönyeli 'nın kahvesine haber verdiler. Bunlar her zaman Türk köylerini basan Rum gurubudur dediler. Bunu öğrenen Gönyelililer de sopasını, değneğini, küreklerini evlerinde ne varsa alıp Rumlar'a saldırmaya gittiler. Rumlar Gönyelide ekinleri ateşe verdiler. Halk yangınla ilgilensin' de kendisine zarar vermesin diye. Fakat Gönyelililer Rumların peşine düşüp onları öldürürler. Kurtulan Rumlar Köyleri olan Kördümen 'e kaçarlar. Bu defa İngilizler tüm Gönyeli halkını Gönyeli İlkokuluna toplar ve evleri arayıp silah olup olmadığına bakarlar. Bu arada Türkler'in elinde kurtulup sağ kalan Rumlar' ı okula getirirler ve sizi öldürmek isteyen Türklerden bu insanlar arasında var mı diye

Erdoğan Sengun'un Anısı

1958'de Sanat okulunda öğrenciydim. Turabi Dede diye bilinen Türbenin içerisine Bekirpaşa ortaokulu binasını biz öğrenciler yapmıştık. 1958'de binayı yaparken Rumlar bizleri bir anda öldürüp iskeleye sahip olmak istediler. Tabii bu anlattığım olaydan bir gün evvel İskelenin içerisinde Türkler ve Rumlar birbirimize girmiştik. Rumlardan epeyi ölenler olmuştu. Bizdende yaralananlar olmuştu. Bir gün sonra kırk tane talebesi olan sanat okulunu etraf köylerden de yardım alarak altı otomobil beşi insan olarak bir otomobil de çakıl dolu olarak yaptığımız inşaat'ın önüne gelerek bizi taş yamuruna tuttular. Bu arada galeyana gelen beş kamyon dolusu Rum üstümüze saldırdı. Bizi sıra halinde duvara dizip sopa ve demir parçalarıyla hepimize vurdular. Bizi feci şekilde yaraladılar. Gavurun bir tanesi bağırarak "İngiliz askeri geliyor" dedi ve

bizleri yaralı bir şekilde bırakarak kaçtılar. Gelen İngiliz askeri bizleri alıp polis karakoluna götürdü. Orada ifadelerimiz alındı ve bizi serbest bıraktılar. Bu arada anne babalarımız bu olayları duyarak bize Lefkoşa' dan araba gönderip bizi arattılar. Bu gavurlar ki cani ve acımasızdırlar, Akıncılar köyünden Aradip köyüne kadar yollara otomabil yağı döktüler.Bize Akıncılardan yardım gelmesini engellemek istediler. Biz Lefkoşaya 5 mil hızla gidebildik. Lefkoşa'ya varınca kurtulduk.

Erdoğan Sengun
Yaş: 62 Lefkoşa

sopalan alınca bizimle toka etti ve özürdiledi. Bu olay ertesi gün gazeterlerde çıktı. "Türkler E.O.K.A.'nın başkanının aracının önünü kestiler" diye yazıldı. Ben ertesi gün işe gittiğimde benim ustam Rumdu ve "bana E.O.K.A. 'cılar emir verdi seni öldürmemi söylediler" dedi. Fakat beni öldürmedi ve "hemen adayı terket yoksa seni yaşatmayacaklar" dedi. Ben de Londra'ya kaçtım ve Londra'dan yenile gelip buraya yerleştim.

Hasan Avcı
Lefkoşa, 58

Mehmet Aslan'ın Anısı

Arpalık köyünde yaşayan bir Türk, Sdokka adında bir Rum ile arkadaşı. Birlikte birçok iş yapıyorlardı. Birbilerinin evine gidip geliyorlar nerdeyse yedikleri içtikleri ayrı gitmeyecek kadar sıkı bir dostlukları vardı. En azından Türk öyle zannediyordu. Türk'ün oğlunun adı Fikret Seferoğlu'du. Fikret, köydeki gençlerle tartışmıştı sonra da tarlaya koyun beklemey gitti. Tarlada koyun beklerken Fikret'in babasının en yakın arkadaşı olan Rum Sdokko, Fikret'in köydeki arkadaşlarıyla tartışmasını fırsat bilip onu kaçırıp kafasını kesti ve Dali ovasındaki bir kuyuya attı. Fikret 1974'e kadar kayıp olarak biliniyor tartıştığı arkadaşları suçlanıyordu. 1974 harbında esir düşen Rumlar tarafından gerçeğin hiç de öyle olmadığını Fikret'in kayıp değil, babası'nın en yakın arkadaşı bildiği Sdokka tarafından canice öldürüldüğü ortaya çıktı.

Burdan da anlayacağınız gibi Rumdan asla dost olmaz ve onlara
güvenilmez.

Mehmet Aslan
Lefkoşa ,73

Erdoğan Arpalık'ın Anısı

Ben T.M.K' nın en gençlerinden biriydim.Taşkilat'a 2-3 sene hizmetim oldu. 1958 yıllarında bizi kurye olarak kullandılar. Yemin vermemiz 1960 yılında oldu. Cuhuriyet ilan edilmeden 1-2 gün önce dışişleri Fatih Zorlu ile Dr.Küçük Saray Hotel'e anlaşmayı protesto eden gençlere konuşma yapmaya geldiler ve anlaşmayı yapan heyetlerden biri bize "hayatınız pamuk ipliğine bağlıdır her zamankinden daha uyanık olmalısınız, sizi öldürmek için fırsat arayacaklar" dedi. Ondan sonra teşkilat genişledi. Her köyden yalancı dalancı olmayan dürüst güvenilir 7-8 kişilik gruplar kuruldu. Grupta en güvenilir bir kişi diğer gruptan sadece bir kişiyi bilirdi. Biz Arpalık köyünde yaşıyorduk. Abimin köyünde çok büyük bir tarlası vardı. Tarlanın içinde dört tane su motoru vardı. Bu motorlardan üç tanesi su bombalar ve civar köylere giderdi. Pinomiyoşa, Kiracı köye ve Luricina gibi köylerin su ihtiyacını karşılardı. Diğer su

motoru ile de tarlamızı sulardık. Tarlaya çeşitli meyve ve sebzeler ekerdik,daha sonra onları toplar İngiliz askerleriyle Lefkoşa'ya teşkilata yardım amacıyla yollardık. Kamyonlara patates, enginar, bezelye, meyve ve sebze doldururduk ama bunları Lefkoşa'ya satmka amacıyla gönderdiğimizi zöylerdik. Rumlar bu kadar yiyeceğin satılamayacağını yardım amaçlı gittiğini anladı. Bizimkiler bezelye toplamaya gittiler. Rumlar Türkler'e yardım gitmesini istemedikleri için tarlaya gelip tarlada bezelye toplayan Türklere ateş açtılar ve bir kişi öldü. Fakat Türkler'in gözlerini korkutamadılar. Biz yine fırsat buldukça tarlamızda ne yetiştiriyorsa Lefkoşa'ya yardım olarak gönderdik.

Erdoğan Arpakh
Göçmenköy ,58

1963 YILINDA YAŞANAN CANLI
HATIRALAR

Şerife Avcı'nın Anısı

18 Eylül 1963 yılında Rumlar tarafından Madyad' da yaşayan Türkleri Rumlar bastılar. Nenem Şerife Ali ve kardeşi Buri Ali kapıları 'nm arkasına saklanırlar fakat Rumlar tarafından daralanarak yaralanırlar. Buri Ali ağır yaralı olarak Lefkoşa'ya hastahaneye götürürler fakat kurtulamaz ve ölür. Nenemiz ise ayağından vurulur, evden bir torba bularak ayağına sarar.sabaha kadar direnir ve sabah İngiliz askerleri nenemizi hastahaneye götürdüler. Ayağı iğleştikten sonra Esendağ'a oğlu Veli Eseadağlı 'run yanına gidip taşınır. 1974 yılına kadar da orada kalır. 1974' de bir gece eski adıyla Petro fan yeni adıyla Esendağ Rumlar tarafından basılır. Bütün halk Akıncılara kaçarlar. Köyde 20 kişi kalır bunların hepsi yaşlıydı. Yaşlı oldukları ve yürüyemedikleri için onlar evlerinde kalmak zorunda kaldılar. Nenemiz de o köyde kalan yaşlılar içindeydi. Rumlar köyden kaçtıktan sonra köye gidildiğinde nenemiz evinin kapısının

önünde başından vurulmuş olarak bulunur diğer yaşlılar ise bulunamadı.

Şerife Avcı
Lefkoşa, 56

MUSTAFA AVCI'NIN ANISI

Akıncılar köyünde ikamet etmekteydim. Ekim zamanı gelmişti ve tarlalarımızı ekmemiz gerekiyordu. Tarlamız ana yolun hemen yanındaydı. Ben traktörlü olarak tarlamızı ekmeye gittim. Babam da tüfeğini alarak beni Rumlardan korumak için benimle birlikte tarlaya geldi. Rumlar yalnız buldukları Türkleri öldürüp kaçarlardı. Bu yüzden Türkler tarlalarını ekerken ailelerinden biride onu tüfekte korumaya giderdi. Ben babamla tarlaya gittikten sonra Rum askerleri ve Rum polisi yoldan ge9iyordu. Beni görünce durdular. Çok kişi oldukları için babam yere yatarak saklandı. Ben Rumcayı çok iyi bildiğim için onlara Rumca konuştum. Rumlar bana "Türk köpekleri seni rahatsız eder mi? eğer rahatsız ederlerse korkma, biz hepsini temizlerik"dediler. Daha sonrada "sen tarlam ekene kadar istersen seni bekleriz" dediler. Bende "gerek yok kimse beni rahatsız etmez" dedim. Onlar da yanımızdan ayrıldı ve biz

de tarlamızı ettikten sonra oradan hemen ayrıldık.

Mustafa Avcı
Akdoğan ,82

İsmet Esendağh' nın Anısı

Ben 1963 yıllarında onyedî yaşındaydım. O zamanın adıyla Petrofan şimdiki adıyla Esendağ köyünde yaşıyordum. Bizim köyün 1 km uzağında bizim köylümüz olan Mehmet Hasan'ın biri üç diğeri beş yaşında iki çocuğı vardı. Çocuklar bir gün kimseye görünmeden oynayarak en büyük Rum köyü olan Kiracı köye doğru yol aldılar. Bir süre sonra yorulan çocuklar uzun olan ekinler içerisinde yatıp uyurlar. Çocukların aileleri akşam oluncaya kadar çocukları aradılar fakat bulamadılar. Projöktörlerle köy etrafında bütün gece aramalara devam edildi. Son tespit edildi ki çocukların ayak izleri Kiracı köyü gösteriyordu. Yoldan ayak izleri kaybolduğı için çocukların Rumlar tarafından kaçırıldığı zannedildi. Köyün mücahitleri çatallarla, deyneklerle ve demirlerle Kiracı köyüne doğru saldırmak için harekete geçtiler. Babam Veli Esendağlı 'yı Kiracı köyüne elçi olarak gönderdiler. Onların da ileri gelenleri

...kade kadar geldiler. Sabaha kadar ne onlar uyudu ne de

...Sabaha kadar çocukları aradık, sabaha yakın

...ağlama sesleriyle birlikte çocukları Rumlar farkettiler

...haber verdiler. Çocuklar anne ve babalarına kavuştular.

...kaçırılmamaları, öldürülmemeleri ve bize iade

...bizde güzel bir hatıra olarak kaldı.

İsmet Esendağlı
Lefkoşa ,55

Salih Yaşar'ın Anısı

Saat yedi gibi çatışma çıktı ve Rumlardan 3 kişi öldü,bizimkiler de kaçıp köye geldi. Arpalık köyüne gelen kadar Gavur köyün etrafını sardı. Rum istikbarat merkesi Rumun askeri merkezi atalasaydı. Orada çatışma olduktan sonra Rumlar barsak tepeyi işgal etti ve köye ateş açmaya başladılar. Köyün yarısı kontrol altındaydı. Köye girmeye çalışılar.karşılıklı çatışma oldu. Yeri bildiğimiz için kritik yerleri tuttuk. Rumlar bir mahalleyi ele geçirerek yaktı. Mahallede bulunan Arpalık köyünde T.Mi'.K.'nm başkanı Hasan Mulla'nın oğlu Ali Mulla ve Ali'nin beş aylık hamile olan eşi yanarak can verdiler. İki 'Türkaskeri Dali' den gelen Rum çetesiyle Kiracı köyden gelen Rum askerinin arasına girip iki tarafa da ateş açtılar. Rumlar birbirlerini Türk zannedip daradılar. Rumlar oradan bir çok kayıp verdiler. Akıncılar yolu açıldı ve o açılan yolu kullanarak sabaha kadar bütün köyü boşalttık. Yaralıları hayvanların

sırtına koyup altı kilometre yolu kadın, yaşlı, çocuk ve hayvanlarımızla gittik. 6 km hiçbir keçi ,koyun ve köpek ses çıkarmadılar ve Akıncılar'ın yanındaki Başman tepenin yanına gelince bütün hayvanların koro gibi sesleri çıkarmaya başladı. Piro, Petrofan, Bodamya, Dali, Dizdar köy ve Goşi gibi birçok köy, en büyük Türk köyü olan Akıncılarda toplandı. Okullarda camilerde yatıldı. Akıncılara gittiğimiz gece Ankara Radyosu'nun yedi haberlerinde bütün köyün öldüğünden bahsedildi. Nifus yüzseksen olarak bildirildi ve hiçkimsenin kurtulamadığından herkesin yandığından bahsedildi. Fakat bütün köy değil sadece bir mahalle yanmıştı ve köyden sadece altı kişi şehit olmuştu. Yanan mahalleden öyle bir duman çıkıyordu ki dışardan görüldüğünde bütün köyün yandığı sanılıyordu. Ben Akıncılarda onbir ay kaldım. Çatışmalarda yaralanmışım ve ameliyat olmam gerekiyordu. Onun için

Lefkoşaya geldim ve Akıncılara başka hiç dönmedim.

Salih Yaşar
Girne ,57

1974 YILINDA YAŞANAN CANLI
HATIRALAR

Erdoğan Arpalıklı'nın Anısı

1974' de Kumsalda Takım komutanıydım. Şimdiki merkez komutanlığıyla sağlık bakanlığının arasındaydım, tam o sırada nöbetçi bana Rumdan sızma var diye haber getirdi. O gece hava yarı aydınlıktı, loş bir geceydi. Bizden Rum'a doğru hafif bir rüzgar eserdi. Benim emrimde bütün askerlerim mevziye gitti ve silahlarını kurdu. Rüzgar bizden Rum'a doğru esiyordu. Ekinler büyüktü ve yer yer yatık olmasından Rumlar'ın sızma yaptıkları anlaşılıyordu. Askere "Rumlar el bombası mesafesine gelmeden ateş etmeyin" dedim. Mesafe daralıp el bombası mesafesine gelince "ateşemri verdim. Ateş sesini duyan Barış Kuvvetileri hemen Kumsal' a geldiler ve ölenlere bakmak için tarlaya indiler, tekrar yanımıza geldiler ve bize yedi tane köpek vurduğumuzu söylediler. Tarlada sızma yapan Rumlar

değil çifleşen köpekler vardı.

Erdoğan Arpağkh
Göçmenköy ,58

Mukaddes Sertoğlu' nun Anısı

Biz Nergisli köyünde Rum-Türk karışık yaşıyorduk... Karma bir köydük. Hadiseler başlayınca Rum bölgesinde olan Türkler hep Türk evlerinin çok olduğu bölgeye taşındılar. Çocuklar, yaşlılar ve bayanlar Türk'lerin çoğunlukta olduğu gibi köyün yukarısında olan evlere yerleştiler. Benim evime altı aile geldi. Herkes evime gelirken evlerinde olan etleri, un ve bazı yiyecekleri getirdiler. Etleri fırına koyduk, unları ekmek yaptık. Dört gün benim evimde kaldık. Köyün erkekleri dördüncü gün gelip "hazırlanın köyden kaçacayık" dediler. Herkes köy meydanında toplandı köy meydanına toplanınca herkes tamam mı diye bakıldı köyden üç erkek meydanda yoktu bunlardan biri de benim eşimdi. Ben de "eşim olmadan hiçbir yere gitmem" dedim ve Rum 'ların mevzilerinin QJl11.den geçerek bizim mevzilere yanaştım eşimi mevzide olduğunu görünce içim biraz rahatladı.Ona hemen köy meydanına

gelmesini söyledim ve tekrar köy meydanına döndüm tam. O sırada üç tane Türk uçağı alçalarak köyümüz üstünden geçiyordu. Ben evde kaldığımız dört gün süresince kırmızı beyaz kumaşı birleştirerek bir Türk bayrağı dikmişim ve evimizden kaçarken o bayrağı çantama koymuştum. Türk uçakları geçerken halk panik içinde uçaklara göstermek için Türk bayrağı arıyordu. Çünkü Türk uçakları bizi Rum zannedip bombalayabilirlerdi. O sırada ben çantamdan bayrağı çıkardım ve uçaklara salladım. Halk panik içindeyken biri gelip geri evlere ve mevzilere çekilmemizi söyledi." Rumlar sütlüceyi aldı, Serdarlıya dayandı, hiçbir yerden kaçamayız" dedi. Tekrar evlerimize döndük. Türklerle Rumlar birbirlerine ateş açtılar. Bizim köydeki Rumlar ve Türkler birbirlerini tanıdıkları için Rumlar' ın Türkler' i öldürmeyeceğini düşündüler ve bizim köydeki Rumları alıp başka köydeki Rum mevzilerine götürdüler. Türkleri daha rahat öldürebilsinler diye, Türkiye'nin yardımı ile Rumları köyümüzden attık. İkinci Harekattan sonra

Türkler kendi evlerindeki bütün eşyaları, minderleri, yatakları herşeyi atıp Rumların eşyalarını kendi evlerine koydular. Ben de evimin verandasında oturup onlara bakıp ağladım. Biz de köyden kaçsaydık Rumlarda bizim eşyalarımızı bizim evlerimizi böyle işgal edeceklerdi diye üzüldüm. O yüzden çocuklarıma Rumların evlerinden iyne bile almayacaksınız dedim.

Mukaddes Sertoğlu
Lefkoşa, 63

Hüseyin Kahraman'ın Anısı

1974 yılında Yıldırım bölüğü K.Kaymaklıya geldi. Biz yıldırım bölüğü olarak K.Kaymaklıdan B.Kaymaklıya doğru giderdik. İçimden bir his askerleri durdurmamı söyledi ve askerlere durun dedim. Boşaltılmış Rum evleri vardı. Rumlar evlerin birine kaçmadan önce tuzak kurmuşlar ve kapıda aralık bırakmışlardı. Askerleri geri çekip kapıya ateş ettim ve kapı paramparça oldu ve olası bir felaketten kıl payı kurtulduk. Yine yolumuza devam ettik ve şüphelendiğimiz bir eve girdik askerlerden Arap Şener buz dolabını açtı ve kola alıp açtı ben içmesine izin vermedim. Eline vurarak kolayı yere düşürdüm. Daha önceleri de Rumlar' ın kola ve su şişelerine zehir koyup buzluklara koymalarına tanık olmuşum. Arap Sener' in de açtığı koladan asit sesi gelmemişti. 15 Temmuz 19'2'4'de tütün fabrikasının olduğu yerde yine Rum evleri vardı. O evlerden birine girdik ve girdiğimizde pişman olduk. Rumlar daha önceden

kendileriyle çarpışmışlar ve bir Rum avuşu öldürmüşlerdi.
Rum avuşunun lş yaklaşık 1-2 haftalıktı çok acayip şekilde
şışmıştı ve inanılmaz bir koku vardı. Ağzından burnundan
kurtlar çıkıyordu. Haber verdik ve belediye arabasıyla cesedini
aldılar. Rum avuşu'nun Rumlar tarafından ldrldėė
kesindi çünkü cesedi en az bir haftalıktı ve etrafta kurumuş kan
izleri vardı. Oysa biz taarruza o sabah başlamıştık. Rumlar
kendi kendilerini kaddedecek kadar canidirler.

Hüseyin Kahraman
Girne ,52

Mehmet Erdoğan'ın Anısı

1974 harekatı başlamadan önce Makaryosu devirmek için bir ihtilal yapıldı. Bu arada bizim yönetenler tedbir alma yönüne gittiler. Bir Cuma akşamı Magosa sancakları bizi toplantıya çağırıldı ve oradaki toplantıda sancakların bize açıklaması "Yarın Türk Askeri adaya çıkacak" oldu. Bize silahlar dağıtıldı, Türk askeri adaya çıktı ve Cumartesi akşamı savaş çıktı. Magosa böleğinde Rum lar çoğunlukta Türkler azınlıktaydı. Magosa' da Baykal bölüğünde yeni İzmir bölgesinde bölükteydik. Ben orada mevzi komutanıydım. Pazar sabahı gün ağarmaya başlarken Rumlar bulunduğum mevziyi sardılar. Onlar ateş edince karşılık vermek zorunda kaldım, kurtulmam imkansızdı. Görmediğim yerlerden yaklaşıp içeriye el bombası attılar. Atılan bombalardan kolum çok ciddi dercede yaralandı. Benimle birlikte mevzide bulunan eşimin yardımıyla kolumu bir çarşafıa bağladık. Tekrar dışarıya baktığımda dışardan içeriye ateş etmeye devam ediliyordu ve tekrar aynı kolum 'un

çok yakınına ateş edilmişti. Kolum kopmuş fakana t birkaç damar sayesinde yere düşmekten kurtulmuştu. Eşimin yardımıyla dışarı çıkmaya ve kaçmaya çalıştık. Bizi öldü zanneden Rumlar dışarı kaçmakta olduğumuzu farkedince bizi yaylın ateşine tuttular. Bir kurşun göğsümün altından girip arkamdan çıktı. Eşimde yaralanmıştı. Oraya yığılıp yarım saat kadar bekledik. Çok acı çekiyorduk ve kanlar içerisinde kalmıştık. Hisarın üzerindeki mücahitler bizleri farkedip Rumlara ateş ederk bizi kurtardılar ve hendek içerisinde alıp hastaneye götürdüler. Hastahaneler derme çatma burçlar içerisinde yapılan mahsenlere yapılmıştı. Üç gün orada kaldık üç gün sonra ağır yaralıların Lefkoşa'ya gönderilmesi gerekiyordu. Raşit Cafer' e ait bir otobüsle Barış gücü refakatinde onsekiz ağır yaralı ile bende Lefkoşa'ya hareket ettim. Yollarda Rum askerleri dolu olduğu için otobüsü sürmeye korkanlar oldu.ve bizi taşıyan otobüsü sağır ve dilsiz bir Türk gönüllü olarak sürmek istedi. Eşim ise yarası çok ağır olmadığından

Magosa' da kaldı.Şimdiki Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin Lala Mustafa Paşa Stadyumu karşısında Rumlar bizi durdurup ,Lefkoşa'ya gidemeyeceğimizi geri dönmemizi söylediler. Bir binbaşı Rum doktor gelip otabüsteki yaralıları kontrol etti. Hepimiz ağır yaralıydık ve Lefkoşa'ya gitmemize izin verdiler. Rum doktor bizi Lidrapalas'a getirip Türkler'e teslim etti. Türk Hastahanesinde gerekli tedaviyi gördükten sonra Türk Lisesine gönderildik. Fakat tedavi tam olarak yapılmadığı için kolda kangıran olayı meydana geldi. Dr.Mustafa Erbilin beni alıp tekrar hastahaneye götürdü ve alçı çıkarılıp tekrar pansuman yapıldı. Bu arada ne eşim benden haber alabiliyor nede ben eşim ve çocuklarımdan haber alabiliyordum. Bizi Lefkoşa'ya getiren otabüsü Rumlar daralamış yaralıların ve Lefkoşa'ya giderken ölen askerlerin kanıyla da otobüs kanlar içinde kalmıştı. Otabüs tekrar Magosa'ya döndüğünde bunu gören yaralı aileler paniğe ve korkuya kapılmışlardı. Otobüzü süren kişi sağır ve dilsiz olduğundan ancak bir kaç kişinin öldüğünü

onların kimler olduğunu bilmediğini el hareketleriyle
bilmişti. Eşim'e daha sonraları benim öldüğüm haberini
müşler. Eşim beni kaybettiğini düşünmüş ve dört
muzla çareaiz kalıp yıkılmıştı. Oysa beni asker
gelen askerlerle Mersin Hastahanesine ameliyat
gönderdiler. Mersin hastahanesinde ameliyatım yedi saat
ve Lefkoşa'da kesmek istedikleri kolu kurtarmış oldum.
harekat başladıktan sonra yaralılar ankara Hastanesine
ben Gülhane Hastahanesinde iki ay kaldım iki ay
feribotla Mersin'e oradanda Kıbrıs'a geldim. Öldüğüme
ailem beni görünce şok oldular ve çok sevindiler.

Mehmet Erdoğan
Magosa, 58

Saime Kurtarıcıeller'in Anısı

1974 harikatından üç gün önce Samsun ve Makaryos'un adamları 'nın çatışmaları oldu. O gün zarfında benim bir bahçe arkadaşım kapıya vurdu ve "gel limonların parasını alalım" dedi. Ben de arkadaşımın limonların parasını almaya gittim ve etrafa kurşunlar atılmaya başladı. Akşama doğru silah sesleri yukarı Girne' den duyulmaya başladı. Ben, beyim olmadığı için komşuya gittim Komşuda televizyon seyrederken Makaryos 'un adamları 'nın Samsun 'un adamlarına yaptığı işkenceleri dehşetle izledik. Gece geç vakit yatmak için eve döndüğümüz zaman avlumba silahlarla ve cepfenerleri ile gezen Rum askerini gördüm. Onları gören çocuklarım çok korktu ve terar komşuya döndük ve o geceyi orda geçirdik. Sabah erken vakitte evime gittim. Türt uçaklarını görünce evin damına çıktık ve ordan Türk uçakları'nın kaçmaya çalışan Rumları denizde vurduğunu

gördük. Türk uçakları Girne kalesi 'nin üzerinden geçerken Rumlar Türk uçaklarına uçaksavarlarla ateş açtı. Fakat Türk uçaklarını vuramadılar. Türk uçakları Rumlar'ın üzerine iniş yaparak onları vurdu. Türkler'in attığı bombalardan hiçbir Türk ölmedi. Şimdiki deniz Şehitliğinde de uçaksavarlı rumlar vardı. Onlarda türk uçaklarını bombaladı ve Girne'de Rum'un beli kırıldı.

Benim bahçemde kuyu vardı, bu su temiz içilen su idi. Türk askeride benim kuyumdan gelip su alıyor ve bölüklere su dağıtıyorlardı. Fakat Rumlar arsındada çok iyi Türkçe bilinler vardı ve Türkleri kandırıp suları zehirleyip Türk askerlerine içirmiş ve onları öldürmüşlerdi. Bu yüzden Türk askerleri tedbirli davranmak zorunda idi. Çünkü benim bahçemden aldıkları suyu bir çok bölüğe dağıtacaklardı. O yüzden kuyudan su almaya geldiklerinde benim ve çocuklarımın önüne ayaklı tüfek kurup önce suyu çekip sonra bize içiriyordular. Suyun zehirli olmadığından böylece emin oluyorlardı.

Savaş bittikten onbeş gün sonra bahçemde kalın ve uzun kurşunların kutular içerisinde olduğunu ve içi dolu gargıllıkların olduğunu gördüm. Türk askerine gittim ve bahçemde bulduklarımı gelip almalarını söyledim. Türk askerleri ise gelip bahçede bulunan kurşunları, gargıllıkları ve silahları aldılar.

Saime Kurtarıcıeller
Girne ,69

Leman Esendağlı'nın Anısı

Eski adıyla Pedrofan yeni adıyla Esendağlı köyü, 14 Temmuz 1974'te gecesi Rumların saldırısına uğradı. Saldın sonucu o köydeki köylülerle birlikte Kadir Mehmet ve eşi Ayşe Mehmet tüm esyaların ve herşeyini bırakıp en yakın Türkköyü olan Akıncılar'a göç etti. Ancak orada bir hafta geçtikten sonra temel ihtiyaçlarını ve hayvanlarının akıbetini öğrenmelc için Kadir Mehmet tekrar köyüne döndü ancak köyde pusu kurmuş olan E.O.K.A. timi tarafından yakalanarak şehit edildi ve çeşidi de telsim eğilmedi. Barış Gücünü araştırması sonucunda Tüm köydeki yaşlılarla birlikte köy kahvesinde toplatıp sandalyelerin üzerine bağlanıp canlı canlı yakılarak acımasızca ve barbarca şehit edildiler.

Leman Esendağlı
Gaziköy ,86

Özdemir Yılmaz'ın Anısı

Ben Tatlısı'da yaşıyordum. 1974'de çevre köyler, Rumlar tarafından alınmıştı. Barış Gücü elçi olarak bize bir elçi olarak bir Rum askerini gönderdi ve teslim olmazsak bizi vuracakları mesajını verdi. Köyümüzden kimisi teslim oldu kimiside olmadı. Akşamüstü köylü Rumlara karşı direnme kararı aldı. Teslim olmaktan vazgeçtiler ve silahları alarak mevzilere gittiler. Ertesi gün öğleden sonra Rum' un saldırısına uğradık. Biz fazla direnemedik ve bütün köy halkı teslim oldu. Rumlar herkesi-köyün okuluna topladı. Ben ve on kişi daha dağa kaçtık. Onbir gün boyunca dağda kaldık. O zaman üzüm zamanıydı dağda üzüm ve harnıp yiyerek suzulüğümüzü gidermek için de gömleklerimizin düğmelerini emerek-hayatta.kalmaya.çalıştık.

Onbir gün sonra, babam eşşeğe binip bizi dağda araôı ve bizi bulup köydeki gençleri Rumların esir aldığınıVe daha sonrada köyden çekildiklerini söyledi. Biz dağdan inip gizlice eve girdik

Çünkü Rumlar köyde devriye geziyorlardı.  gün de evde kapalı kaldık  günden sonra Limasol'lu bir Rurrı'un para karşılığı Türkleri Lidrapalas'a kadar götürdüğünü ğrendik. Ben de eşimi ocuğumu ve köyden bir kaç kişiye Rum'a para ödeyerek Lidarapalas' a kaçırdım. Akşama da ben ve arkadaşlarım aynı Rurrı'a para ödeyerek Lidrapalas'a gidecektik. Fakat yolda barikat olup olmadığını anlamak için eşim köyden ayrılmadan önce yolda barikat varsa bayrak radyosundan ocuk hastadır diye anons ettir dedim. Eşim Lidrapalas'a gidince bayrak radyosuna gidip ocuk çok iyiidir diye anons ettirdi. Anonsu duyduk ve barikat olmadığını anladık. Salarımızı ve bıyılarımızı kesip yemeni bağlayarak Rurrı'un arabasına binip Lidrapalas'a geldik. İkinci harekata kadar Lefkoşa' da kaldık ikinci harekata Alayky bölgesinde katıldım.

zdernir Yılmaz
Taşkırıky ,54

Fatma Savun' un Anısı

Öncelikle genç kuşağımıza 1958'den 1974'e kadar olan savaşları ve toprağımız için Türk toplumunun verdiği mücadeleyi, çok zor hayat koşullarına rağmen yılmadan nasıl direndiğimizi , uğradığımız zulümleri içeren canlı anıları anıları kaleme almalarını sağladığınız için Yakın Doğu Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Başkanlığına teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Yıl 1974,0 yıllarda ben Ankara'da çalışmakta idim. Yıllık iznimi kullanmak üzere köyüm olan Gönyeliye geldim. Ada'nın her yerinde savaş olacağı söylentileri yayılıyordu. Halkta devamlı bir panik devamlı bir huzursuzluk vardı.. “ savaş çıkacak!!! Savaş çıkacak!!! Savaş çıkacak!!!”

Köy ve şehillerde yalnızca çocuklar ve kadınlar kalı)ordu. Onaltı yaşın üzerindeki tüm kadın ve erkekler ise mevzide olduğu için ben ablam ve çocukları ile kalıyordum. En büyüğü

altı yaşında en küçüğü de iki aylık olmak üzere dört çocuğu vardı.

Bir gece ansızın srenler çalmaya başladı "Savaş çıktı! Savaş çıktı! Savaş çıktı!" sözleri gecenin karanlığında yükseliyordu. Ben çocukları tatlı uykularından uyandırmaya kıyamadım, ablamın ısrarı, telaşı ve korku dolu bakışlarıyla çocukları alıp hemen evden kaçmamız gerektiğini anladım. Yanımıza çocuklar için bir çanta giysi ve birazda kuru yiyecek alarak savaş için hazırlanmış olan sığınağa gittik. Sığınak küçük bir oda büyüklüğü kadardı. Bir telaşla bütün mahalle sığınağa koştu, O küçük odada yetmiş kişiydik ancak dipdibe oturyorduk. Uzanmak ve yatmak mümkün deildi. Dört gün dört gece mahallenin kadınları, yaşlıları ve çocukları, aç, susuz sığınakta kaldık. Sürekli etrafımıza düşen bomba seslerinden yaşama umudmuzu yitirdik. Genç, yaşlı hepimiz dualar ediyorduk. Hiçkimse ailesinden haber alamıyordu. Sığınaktan

başımızı çıkaramıyorduk çünkü her saniye etrafa bombalar düşmekteydi. Otuz metre ilerdeki sığınakta olan annem ve kardeşlerimden haber alamayacak durumdaydık. Annem ve kardeşlerimin yanına gitmek için sığıntan her çıkmak istediğimde yeni atılan bir bombayla karşılaşırıyordum. Tekrar çıkmayı denediğimde atılan bombaların alevi içinde kaldım. Bir an yanacağımı hissettim ve düşen bombaların aleviyle, yüzümün bir kısmı yandık.

Nihayet anavatan Türkiye adaya havadan ve karadan çıkarma yaptı ve canımızı kurtardı. Sığıntan çıktığımızda gözlerimize inanamadık'. Köyümüz Rum veTürk tanklarıyla doluydu.

Rumlar tanklarını bırakıp kaçmışlardı. Türk tanklarındaki askerler ise halkı selamlıyordu. Evimize clöncl.tlgü.müzde bir şok daha yaşadık. Atılan bombalar bizim evimizde isabet etmişti, yatak odamız havaya uçmuştu. Yataklar ve dolaplar parmak büyüklüğünde parçalara bölünmüştü. Mutfaktaki kap-k~ça.k tencere bahçeye fırlamıştı ve dümdüz olmuşları.

Evlerimiz tamir olana kadar evleri daha az hasar görmüş
akrabalarımızın yanına yerleştik. Savaşı kazanmış olmaktan ve
canımızı kurtarmış olmaktan mutluyduk fakat Savaş'ın bıraktığı
kötü izler asla silinemezdi.

Fatma Savun
Gönyeli ,51

İbrahim İnce'nin Anısı

1974' de Osman paşa caddesinde askerdim yirmi üç Temmuz' da orada Rumlarla çatışmaya katıldım. 8 u arada harekat emri geldi. Harekat kısa sürdü ve geri çekildik. Oradan büyük komutanımız bazı arkadaşlarımız geri gelmedi. Orada eski mevzilerimize geri çekildik. Yaralı arkadaşlarımız sınırımıza kadar geldiler fakat Rumlar o kadar çok ateş ediyordular ki onlara yardım etmemiz imkansızdı.. Orada.bir çok şehit verdik. Arkadaşımızdan ve bölük komutamız aynı zainanda akrabamız olan İbrahim Latiften bir daha haber alınamadı ve şu anki Lefkoşa mezarlığında şehit olarak kabul ediliyor.

Osmanpaşa' daki Kornera Hotel'ini aldık:ye.sıQJrlarınıızı çizdik.

İbrahim İnce
Lefkoşa ,52

S)l:l(INI.

YER İSİMLERİ

Akmcılar	- 7 - 15- 17 - 21 - 39
Ankara	- 42
Aradip	-7
Arpahk Köyü	- 12 - 21
Başman Tepe	- 21
Bekir Paşa Orta Okulu	-6
Büyük Kaymaklı	- 30
Dali	- 10 - 21 - 22
Dizdar Köy	- 21
Doğu Akdeniz Üniversitesi	- 34
Esendağ	-15-19-39
Gin1e	- 36 - 37
Gime Kalesi	- 37
Goşi	- 21
Gönyeli	- 4 - 5 - 42
Gönyeli İlkokulu	-4
Gülhane Hastanesi	- 35
İbrahim Latif	- 46

İskele	- 8
Kıbrıs	- 35
Kıracı Köy	-12-19-21
Kör Dümen	- 4
Küçük Kaymaklı	- 30
Lala Mustafa Paşa Stadyumu	- 34
Lefkoşa	- 7 - 13 - 33 - 34 - 35 - 41 - 46
Lidrapalas	- 41
Limasol	- 41
Londra	- 9
Luricina	- 8 - 12
Mad yad	- 15
Magos a	- 32 - 34
Mersin	- 35
Mersin Hastanesi	- 35
Nergisli	- 27
Petro fan	- 15 - 19 - 21 - 39
Pinomiyosa	- 12
Piro	- 21
Saray Hotel	- 21

Serdarlı	- 28
Sütlüce	- 28
Şillura	-4
Tatlısu	- 40
Turabi Dede Türbesi	- 6
Vicelya	- 8
Yakın Doğu Üniversitesi	- 42

Kişi ISJMLERİ

Ali Mulla	- 21
Arap şener	- 30
Ayşe Mehmet	- 39
Burı Ali	- 15
Dr. Kűçük	- 12
Dr. Mustafa Erbilen	- 34
Fikret Seferoğlu	- 10
HasanMulla	- 21
Kadir Mehmet	- 39
Makaryes	- 36
Mehmet Hasan	- 19
Raşıt Cafer	- 33
Rauf Rair Denктаř	- 5
Samsun	- 36
Sdokko	- 10
şerife Ali	- 15
Veli Esendağlı	-15-19

K.K.T.C

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

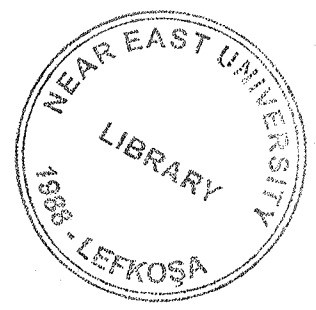
19/58-1974

YILLARI ARASI KIBRIS'TA
~1.ŞANAN CANLI HATIRALAR

Hazırlayan:
Burcu Şahiner
960495

Danışman:
Doç. Dr. Bülent YORULMAZ

Lefkoşa
2000

İçindekiler

Önsöz..... 1

Giriş.....2-3

1958 Yılma Ait Anılar4-9

1963 Yılma Ait Amlar10-17

1964 Yılma Ait Anılar18-22

1965 Yılma Ait Amlar23-25

1968 Yılma Ait Amlar26-27

1970 Yılma Ait Amlar28; 30

1974 Yılma Ait Amlar31-39

Yer Adları Dizini; 40-44

Şahıs Adları Dizinio..... ~.44-48

ÖNSÖZ

Mezuniyet çalışmam 1999-2000 ders yılına aittir. Bu çalışma 1958' den 1974'e kadar Kıbrıs' ta yaşanan canlı hatıraları içermektedir. Bu hatıraları kronolojik olarak yazdım.

Mezuniyet çalışmamı hazırlarken pek zorlanmadım. Yedidalga' da yaşayan insanların bir çoğu anılarını hiç çekinmeden anlattılar. Sadece bazı insanlar anlatmak istemediler. Çünkü savaşta yakınlarım kaybettiler.

Bu çalışmanın amacı anıların eanlı olarak tutulmasını sağlamaktır. Ayrıca Kıbrıs Türk toplumunun ne tür savaşlar vererek bugüne geldiğini belirlemeye yardımcı olmak, bir başka deyişle geçmişin ölü bir tarih olarak değil, insanın kendini ve geleceğini, ondan yarattığı canlı bir malzeme olarak değerlendirilmesidir. Bu anlamda bugün ve yarın dün de hazırlanmıştır; dünün eseridir. O kadar ki, "Geçmişini unutan uluslar onu yeniden yaşamaya mahkum olurlar."

1958-1974 yılları arasında yaşadıkları olayları anlatan herkese teşekkür ederim. Ayrıca çalışmamı hazırlamamda bana yardımcı olan danışmamın Deç, Dr. Bülent Yorulmaz'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

GİRİŞ

1958-1974 yılları arasında Rumlarla Türkler çatışma halindeydi.

Yasal yollardan emellerini gerçekleştiremeyeceklerini anlayan Rumlar ve Yunanlar 1 Nisan 1955' te EOKA adlı gizli bir örgüt kurdular. "1 Nisan Şakası" biçiminde başlatılan terörün ilk hedefi hükümet binalarının bombalanmasıydı. Daha sonraki hedefleri sivil ya da askeri tüm İngilizlerin vurulması, polis ve güvenlik kuvvetlerine savaş açma ve sonunda Türk toplumunu eldeki tüm araçlarla öldürerek, ekonomik ablukaya alarak, korkutarak sindirmektir.

İngiltere Hükümeti, Türk ve Yunan Hükümetlerine 30 Haziran 1955' te gönderdiği bir nota ile adı geçen iki devleti, "Doğu Akdenizle ilgili siyaset savunma sorunlarını görüşmek üzere" erken bir tarihte Lomira' da yer alacak bir konferansa çağırıldı.

1956' da Makarios' un sürgün haberi Türk kamuoyunda sevinç, Rum kamuoyunda ise üzüntü yaratırken, Rum tedhişinin daha da artmasına neden olmuştur.

1957' de Türkiye' de yapılan miting ve diğer tepkileri dile getirmek üzere İstanbul'da bir basın toplantısı yapan Türkiye Başbakanı Adnan Menderes verdiği açıklamada, "Kıbrıs' taki tedhişçiliğin Yunanistan tarafından yönetilip desteklendiğini, bunun uluslararası bir skandal olduğunu" söylemiştir.

15 Ağustos 1960 gecesı Temsilciler Meclisi'nde yapılan törenden sonra 21 pare top atışıyla Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edildi.

20 Aralık 1963 Cuma gecesı Lefkoşa' nm Tahtakale semtinde gitmekte olan Türklerin arabaları yoklama bahanesiyle Rum polislerce durduruldu. Bir kısım arabaların Rum polisler tarafından rastgele kurşunlanması sonucu iki

soydaşımız hayatını kaybetti.

1964 yılında Lefkoşa' da Arpalık' ta, Boğaz Bölgesi'nde, Larnaka' da, Lefke Bölgesi'nde, Magosa' da, Yeşilirmak' ta, Erenköy' de, Limasol Bölgesi' nde ve BafBölgesi'nde çarpışmalar oldu.

1964' den 74' e kadar çarpışmalar ve görüşmeler sürdü. 20 Temmuz 1974 sabahı Türk askeri çıkarması Girne sahillerinden başladı Bayrak Radyosu sabah saat 5' te çıkarma haberini Türk toplumuna müjdeliyor, saat 6 bülteninde ise Başbakan Bülent Ecevit' in askeri çıkarma ile ilgili konuşmasına yer veriyordu. Böylece Rumlar bozguna uğratılmıştır.

fil7f::h7n!!Ylr::7:~ "E:~ C1' f'i?GJrFiln<< fi.)@_fi<"n
r:~J illY =1Jutro i~ 5/ ttr i:~Gvu uttu ~~ti!J.b
D

1958' de Yağmuralan' dayım. 7-8 yaşlarında T.M.T' nin kamplarma eşeklerle çadır taşıdım. Bizim köydeki T.M.T kampları "izci kampları" adı alândaydı, Eşeklerle yoldan çadır taşırdık. Yaz aylarında çalışırdık.

Yağmuralan' da 58 yılmda İngiliz askerlerinin asker taşıdığma tanık oldum.

Kazım Taçay (49)

Yedidalga

Ben, 1958' de T.M.T' ye yazıldım. Dr. Fazıl Küçük gelip beni yazdı. Ben, Halil Usta, Hilmi Dayı v.s, T.M.T' de ben ocak başkanıydım. Ben çok büyük bir hastalığa yakalandım. T.M.T' den bir kişinin çıkartılması gerekiyordu. Ben çıkarıldım. Daha sonra tekrar T.M.T' ye alındım. O zamanın hükmünde örfi idare vardı. Bidonlarla su taşırdık. Günlerden bir gün yine bidonlarla su taşıırken arkama dönüp baktığımda bir Land-Rover gördüm. (1958' li yıllarda bizim köyümüzde insanlar dışarı çıkmazlardı. Fakat, biz gizli olarak geceleyin köyden çıkıp su bulabileceğimiz köylere giderdik.) Land-Rover' i gördüğüm zaman çok korktum. Çünkü Land-Rover' de bir İngiliz askeri vardı •. İngiliz askeri beni farketmiş], Arkadaşları beni görmesin diye Land-Rover' i durdurup üstüme işedi. Ben baştan aşıyağı» kirlenmişim. Başka çarem yoktu. **Eğer** İngiliz askerinin yaptıklarına katlanmasaydım çocuklarım babasız kalacaklardı.

Nevzat Özkara (64)

Yedidalga

1958' de Yağmuralan' daydım. 1958-60 yılları arasında E.O.K.A ve T.M.T kavgası vardı. 58-60 yıllarında babalarımız nöbet beklerdi. Ezgi yoktu. İş yoktu. Para yoktu. Geceleri nöbet bekledikleri zaman silahlan çok azdı. Av tüfekleri vardı. Av tüfekleri ağızdan dolma tek veya çifte şeklindeydi. Bağzıları demirden şiş yaparak nöbet beklerlerdi. Kimisi de orakları kılıç şeklinde yaparak nöbet beklerdi. Bu sırada yollar da tehlikeliydi. Her an için düşmanla çarpışacak şekildeydik. Yağmuralan'ın etrafı hep Rum köyü olduğu için her zaman tedbirli olmak zorundaydık.

Reşat Demir (56)

Yedidalga

58' den sonra bazı ilgililer T.M.T.' yi oluşturdu Bu esnada T.M.T.' nin kurulmasıyla beraber çok az sayıda Türk gencine eğitim yaptırıldı. Türk köyleri kendilerini daha çok güvencede hissetmeye başladı.

Nurettin Onursal (60)

Yedidalga

1958' de ben madende çalışırdım. T.M.T' ye katıldım. T.M.T' ye birçok insan katılmıştı. Hüseyin Cambaz petekti,- Ben de petek yardımcısıydım. Bizim görevimiz T.M.T tarafından bize gizlice verilen silahları köyümüzde muhafaza etmektir. Bütün köylüyü T.M.T' ye üye etmiştik. Köylülere tek tek ne yaptığımızı anlatırdık. Tüm köylü T.M.T' ye katılmaya mecburdu. 1958' de bize emir geldi. " İzcilik " ismi altında bir kaç yere adam yolladık. Kıbrıs' ın belirli yerlerinde eğitim görürlerdi. 15 günlüğüne Trodes Dağı' nın altında bir yerde eğitim görmeye gittiler. Süleymaniye ve Günebakan Yeşilirmak' a **bağlıydı**. Bize emirler Yeşilirmak' tan gelmekteydi. Yeşilirmak' a da emirler **Lefkoşa'dan** gelirdi. Silahların yerini petek ve petek yardımcısı bilirdi. **Silahların** bakımını biz yapardık. Her 5-6 ayda bir silahların bakımını yapardık.

Ferhat Cemoğlu ~

Yedidalga

~rv1f1;ilc;panji bii'ly WWL:utini 1961

Bizler 63' te köyümüzü terketmedik, 63 olaylarında madende çalışıyordum. Ofaylardan sonra çalışmazdık. Hasta olduğumuz zaman doktorlar bize parasız olarak bakarlardı. Doktorlar genelde İngiliz ve Rum' du. 63 olaylarından sonra madene gidemezdik. Savaş başladı. Bütün iş durdu. Köyümüzden madende (C.M.C) 15 kişi çalışmaktaydı. Artık madende çalışmıyorduk. Bu yüzden köyde mecburen mücahitlik yapmaya başladık. Köyümüze birçok silah gelmekteydi. Hepsi Erenköy' den gelmekteydi. Silahlar bize gizli olarak gelirdi. Silahlar en fazla Yeşihrmak' a, Barış Gücü tarafından getirilmekteydi. Barış Gücü çok silah getirirdi. Bir gün Gemikonağı'nda Barış Gücü kamyonunu durdurdular. Kamyonda çok silah olduğu için Rumlar şüphelendiler. Rumlar silahları kamyonlardan aldılar. Barış Gücü askerinin işine son verdiler. Askerin Türkiye' ye gidip evlendiğini ve çiçekçilik yapmaya başladığını öğrendim. Askerin İsveçli olduğunu söylemişlerdi. T.M.T 1963'e kadar gizliydi. 63'te her şey açıklandı. T.M.T' de Rum'a bilgi vermeyeceğiz ve silah teslim etmeyeceğiz diye yemin etmiştik. Rum'a gizli olarak bilgi veren oldu. Ben I. Bölükteydim. Asvalttan yukarı 84 kişiydik. Her bölükte bölük komutam vardı. Her mevzide de bir çavuş vardı. Hemen hemen herkes askerdi. Saka (sucu) vardı. Yemek taşıyanlar vardı. Onlar da bir nevi askerdi. Hayvanlarla askerlere su taşırldı. Köyde bütün insanlar, kadınlar; ekmek, yemek yardımı yaparlardı. Köyde kadınlar ekmek yoğururlar. Yemek yapan aşçılar vardı.

Ferhat Cem oğlu (67)

Yedidalga

1963'ün Ekim ayında ortaokula gitmeye başladım. 2-3 ay okudum. Cumartesi günüköye (Yağmuralan) geldim. Ulaşım çok zordu. Köyden okula dönüş çok problemliydi. 15 günde bir köye giderdik 63 olayların başladığı hafta Günebakan' a gittim. Cumartesi akşamı Lefkoşa' da 21 Aralık olayları patlak verdi. Olayları merak edip, radyo dinlerdik. Pazar gecesi Hüsnü Dayı Lefke' ye gitmeyeceğini söyledi. Hüsnü Dayı, Lefke' ye gitmeye korkuyordu. Madende çalışan vardiya vardı. Vardiyanın adamları Erenkôy' den gelirdi. Dedem, Lutfi' nin geldiğini görünce: "Lefke' ye gideceksen çocuğu da götür" dedi. Limlidi' ye kadar gittik. Lütfi: "Limlidiye gitmeyin" dedi. Kooperatif' te Halit Dayı vardı. Köydeki tek telefon kahvehaneydi. Lefke' ye telefon açtık **"Gelmeyin"** dediler. Günebakan' a geri döndük Sah günü vardiya geldi. O gün **Lefke'** ye gittik Ben yurda gittim. Okullar tatil dediler. İnsanlar şişleri hazırladılar. Rumları şişlemeye hazırlanıyorlardı. Karakolda Rum polisler de vardı, Okullar kapalıydı. Polis karakolunda görevli Rum polisin biri bütün silahları yükledi ve Rum tarafına kaçtı. Rumlar Veli Çavuş' un Land-Rover' inin lastiklerini patlattılar ve silahlarını da aldılar. Sokakta gezen herkesin belinde tabanca vardı. Artık Rumlarla ipler kopmuştu. Niyazi Hamit kamyonuyla Lefke' ye geldi. Lefkoşada çatışmalar başladı. Niyazi Hamit ve Enver bizlere: ~'Buradan kaçacağız" dediler. Enver, Niyazi' ye tabanca verdi. **"Rumlar bize** ateş atarsa yatacaksınız, Rumlar sizi görmesinler. Ateş atarlarsa **durmayacağız. Yani** ölüme gideceğiz" dediler. Gemikonağı'na giderken **gaşamın içine yattık. Yeşilirmak'a** gidince ayağa kalktık. Eve sağ salim vardık. Yatağın **altında bren (silah)** vardı. Yağmuralan' a gittik Herkes organize olmuş nöbet **beklemekteydi. Rumlar'** in telefon hattına biz de hat çektik. Konuşmalarım

dinleyip not alıyorduk. Biz Rumlar'm telefon konuşmalarını dinliyorduk. ...

Günde 3-4 saat telefon konuşmalarını dinliyorduk. ...

Kazım Taçay (49)

Yedidalga